

У ПРОЗОРСТІ ДЖЕРЕЛА Й СЛОВА

“Чи ти колись бачив джерело Клітумна? Якщо ні (гадаю, що ні – інакше б розповів мені про нього), – то подивись; я ж і сам (жаль, що так пізно) лише на днях його побачив. Підноситься тут, весь у тіні старезних кипарисів, невисокий пагорб, а з-під нього, пливучи далі то більшими, то меншими струмками, б’є те джерело. Так-ото пробившись, воно розливається широкою заводдю, і така вже в ній чиста й, наче скло, прозора вода, що можеш порахувати кинуті на дно трісочки чи блискучі камінці...”. Так починає одного зі своїх листів Пліній Молодший – поспішає розділити радість побаченого зі своїм приятелем, а мимоволі розкриває чи не найважливішу мотивацію будь-якої творчості: потребу поділитися зворушенням, що від споглядання прекрасного, передусім – із близькою людиною. Предмет опису, прозорість і чистота води, вимагає такої ж чистоти й прозорості стилю: він, у Плінія, як і джерело з його тихим затоном, – *rigus et vitreus* (чистий і прозорий, мов скло).

Можна б, мабуть, укласти тематичну антологію античної поезії, де оспівано джерела. Її окрасою була б ода Горация, в якій він славить сусідне зі своєю сабінською оселею гірське джерело німфи Бандусії (вірили, що німфи селяться у джерелах). Ця ода (III, 13) – чи не найкраще заперечення тим, хто вважав (та й нині ця думка побутує), що

Горацій – чільний парнасець, який бавиться дорогоцінними, але холодними перлинками-словами (“тра в бісер”). У цій оді, дарма що мова про льодяні води джерела, – теплий спогад про дитинство – “спраглу” Апулію з бурхливим Авфідом (нині Офанто), над яким лежала батьківщина Горація – Венузія: там і було ще з дитинства облюбване поетом джерело тієї німфи; прощаючись із ним, та й з дитинством, він узяв собі на згадку саму назву – наділив нею те джерело, яке протікало неподалік його вілли. На малюнку німецького пейзажного живописця XVIII ст., представника раннього класицизму Якоба Гакерта (наприкінці життя був придворним малярем у Неаполі) – Fonte Bello (Fonte degli Oratini), де серед мальовничих, то тут, то там порослих деревами скель, прозорими струмками збігає джерело Бандусії.

Гідроніми назагал посідають особливе місце не лише в “геометричній”, а й в “географічній” поезії Горація. Його лірика наче обрамлена голосом рухливої води: у першій оді, в її центрі, – тихе, наче несміливе дзюрчання священного струмка; у “Пам’ятнику” – лункий голос потужного Авфіда: таким crescendo входить у римську літературу й голос уродженця Венузії. У хвилини натхнення його навідують візії, де реальне переплітається з казковим (заблукалого хлопця вкривають листям “казкові голуби”), і в тих видіннях, чи то снах, неодмінно – вода (IV,3). Джерело (aquaе fons) – невід’ємний елемент поетових мрій, точніше блангань, якими він звертається до богів: “Nos erat in votis...” (Сатири, II,6):

Ось що в бланганнях було: шматочок орного поля,
Скромний городець та сад, і тут же, побіч оселі –
Ще й джерело, трохи лісу над ним...

Боги, як далі про те поет, обдарували його “ї щедріше, й краще”, й серед тих дарів, їхньою окрасою, – джерело, яке “могло б дати назву й потічку” (Послання, I,16,12); йдеться тут, очевидно про притоку Анієна Дігенцію (нині Ліченца), що протікає біля сабінського маєтку Горація (там і розкопано залишки вілли). І якщо те джерело завдячує своєю славою Горацієві, то поет мав би і йому бути вдячний – однією з найгармонійніших своїх од. *І справді, як це віщував Горацій, ушлякленним стало бандусійське джерело – поет увіковічнив його тим шедевром, якого не можна не вирізнити з-поміж ліричних*

творів Горация; шедевром, який поєднує прозорість – зі стислістю. У будь-який спосіб коментувати цей твір – означало б зіпсувати його, порушити гармонійний плин образів і ритмів у структурі асклеіадової строфи; достатньо зауважити, що ця ода – найщасливіший (принаймні один із найщасливіших), мовби в рамки взятий, спогад нашого Поета (L. Ferrero). У підрядник, по змозі, перенесено й інверсійний порядок слів:

O fons Bandusiae, splendidior vitro,
dulci digne mero non sine floribus,
cras donaberis haedo,
cui frons turgida cornibus

primis et venerem et proelia destinat –
frustra, nam gelidos inficiet tibi
rubro sanguine rivos
lascivi suboles gregis.

te flagrantis atrox hora Caniculae
nescit tangere, tu frigus amabile
fessis vomere tauris
praebes et pecori vago.

fies nobilium tu quoque fontium
me dicente cavis inpositam ilicem
saxis, unde loquaces
lymphae desiliunt tuae.

О джерело Бандусії, прозоріше од скла,
гідне солодкого вина й квітів!

Завтра отримаєш у дарунок козеня,
чий лоб, набряклий ріжками

першими, передчуває любов і бої –
дарма, бо льодяні забарвить тобі
червоною кров'ю струмки
дитя грайливого стада.

Тебе пекуча, жорстока пора Сіріуса
не може торкнути, ти милу прохолоду
втомленим від рала волам
постачаєш і блукаючому стаду.

Будеш і ти серед знаменитих джерел,
лиш оспіваю дуб, насаджений на порожнесті
скелі, звідки говірливі
струмки твої збігають.

Виділене позиційно, на початку рядка в першій строфі, *cras*, *завтра*, вказує, що оду складено напередодні свята Фонтаналій (Fontanalia), коли вшановували джерела (fontes) – приносили їм у жертву тварин, пускали з водою вінки (як у нас на Івана Купала), прикрашали вінками криниці тощо. Свято припадало на тринадцяте жовтня (тринадцятою, до речі, – й ця ода в третій книзі), коли після літньої спеки не цілком охолело каміння, по якому збігали джерельні струмки й ще милою була їхня прохолода. Чотири поетичні фрази творять гармонійну цілість тієї оди. Перша фраза виразним перенесенням (cornibus / primis) об'єднує в одне ціле дві перші строфи; акцентоване “завтра” (cras), після звернення до джерела та обіцянки принести у жертву козеня, – стає теперішнім: бачимо грайливе козеня, чуємо під пальцем два горбочки на його лобі – ось-ось проріжуться ріжки, а з ними – хіть до любові, до боїв. Цю грайливу картинку – козеняти, в якому грає, кожному створінню властива, але ще не відчута, яка лиш передчувається, радість життя, – обриває різке, радше ріжуче frustra, дарма (друга фраза). І тут же – нова картина: у прозорій льодяній воді джерела – червона кров козеняти. Холодна прозорість – і гаряча (в прямому й переносному значенні), що символізує життєву снагу, саму душу (purpurea anima) барва крові. У контрасті – співчуття до жертви, “паростка грайливого стада”.

Дві прикінцеві строфи – наче в рамки взяті пасторалі: спекотливий краєвид із нагрудженими волами, що п'ють студенну воду та з блукаючими, то тут, то там вівцями й козами (третья строфа), і – “краєвид із дубом”, бо в центрі уваги тут – навислий над скелею, наче хтось виніс його туди й поставив (*inpositam saxis*), крислатий даритель тіні – дуб. Обрамлена й ода: поглядом на блискучіше від скла

джерело (*splendidior vitro*) починається, поглядом зблизька, на його води, що наче ковзькою стопою (*lymphae* – німфи джерел) легко збігають кам'яними виступами скелі, – закінчується. Лише остання картина – озвучена; не тільки бачимо, а й чуємо, як ті води “зістрибують” зі скелі: *loquaces lymphae desiliunt tuae*. Єдиний темний мазок – *frustra* – зраджуючи й тут глибоку ностальгію поета, все ж не так скаламучує, як увиразнює співзвучний з мелодійним плином джерела такий же “гармонійний плін образів”. Яскравим зоровим враженням (прозорість, кристалевий блиск) починається твір, слуховим *pianissimo* – закінчується. Між тим і цим – усі інші відчуття: солодкість вина, запах квітів, твердість набубнявілих ріжків (*frons turgida*). Найсолодший, джерельний, смак життя, найпалкіша, як сама спека, жага до нього (*amor vitae*) – і невідступне **frustra**, що спричиняє біль, без якого не було б і тієї чи не найпрозорішої з од – до джерела Бандусії.

*

Третя асклепіадова строфа, що дала Горацієві змогу стислістю й прозорістю оди дорівняти ідеальній прозорості, яку втілює і символізує джерельна вода, відмовляє у такій можливості перекладачеві. Чинить опір силабо-тоніці (про це вже йшла мова) й сам асклепіадовий вірш, що в цій строфі повторюється двічі; мало простору дають наступні два – “ферекратаей” та “гліконеї”:

-- ˘ ˘ ˘ ˘ ˘ || ˘ ˘ ˘ ˘ ˘ ˘
 -- ˘ ˘ ˘ ˘ ˘ || ˘ ˘ ˘ ˘ ˘ ˘
   -- ˘ ˘ ˘ ˘ ˘
   -- ˘ ˘ ˘ ˘ ˘ ˘

Перед тим як приглянутись до спроб відтворення тієї строфи в перекладі, спробуємо ще раз, тепер уже з позиції слухачів, реконструювати звучання зачину оди, її першої строфи:

O fons Bandusiae, splendidior vitro,
dulci digne mero non sine floribus,
cras donaberis haedo,
cui frons turgida cornibus

“Трекам Муза дала дар мовити круглими устами” (ore rotundo), – звернув увагу Горацій, поет звуків, у своєму “Поетичному мистецтві”. Здається, що саме в цій оді римський лірик хоче й латинським словом імітувати справді найпоказовішу рису співучої мови давніх еллінів – її “округлість”, що є свідченням, так принаймні вважає поет, багатовікової праці над словом, його вигладжування, шліфування, – бо ж саме воно “формує дикі звичаї первісних людей” (I,10): із пащі звіра – рик; з уст людини – слово, vox... Очевидним є, що строфа інструментована на ключове в ній слово – fons. Звук “о” буквально заповнює строфу (повторений десять разів). Коли ж ми зважимо ще й на те, що в усіх випадках те “о” метрично довге, тобто виголошувалося протяжно, то якоюсь мірою вловимо й звучання вірша – його, при всій дзвінкості й прозорості, зітхальне звукове тіло. Варто приглянутись і до співдії того звуку з приголосними, зокрема, із сонорним **r** – як розмірено, мов у дзеркальному відображенні, імітуючи тихе рокотіння, повторюються ті сполучення: **or – ro | ro – or**; а ще – такий же плинний (liquidus) приголосний **l** (splendidior, dulci, floribus), що посилює імітацію плинності: “**flumen fluit**” (ріка пливе), – звернув увагу Цицерон. Додаймо ще однакові за звучанням (щось на зразок нашої рими) кінцівки віршів: vitro – haedo; floribus – cornibus, а також гру слів (fons – frons); оцінім образотворчу роль переважно низхідного ритму: води джерела, мов у танці, “зістрибують” (desiliunt; від salire – *стрибати, танцювати*) униз по виступах скелі, – матимемо уявлення, що за праця чекає перекладача, який взявся бодай натякнути на високу майстерність античного поета. Той натяк назавгал обмежується лише імітацією тієї чи тієї оригінальної строфи; тут – третьої асклепадової. Подаю для зразка російський переклад В. Ша-терникова і свій – поліпшений:

О, прозračней стекла воды Бандузии!
 Сладких вин и цветов жертвы достойны вы.
 Завтра ждите козленка, –
 Рожки вздулись на лбу его,

Чувств любовных и битв скорых предвестники:
 Тщетно! Кровию вам красной окрасит он

Струй холодных потоки –
Отпрыск стада веселого.

Вас тяжелой порой огненный Сириус
Жечь бессилен; волам, в поле измученным,
Иль бродячему стаду
В вашей сладостно свежести.

Славны будете вы: песнею громкою
Я прославлю, поэт, дуб, что над гротами
Вырос, где говорливо
Ваш поток низвергается.

О стрімке джерело, втіхо Бандусії,
Із кристалів кришталь! Завтра вина чекай,
Квітів і козенятка, –
Щойно ріжками лоб його

Набубнявів – любов, герці попереду...
Ба! Струмки льодяні кров'ю жертвовною
Пурпурово забарвить
Пагін роду грайливого.

Вогнедишна жага в спеку не йме тебе,
Милу студінь волам, ралом натомленим
І блукаючим вівцям
Щедро ти роздаровуєш.

Першість матимеш ти поміж джерелами,
Хай-но вславлю той дуб, що над печерою
Зріс, відкіль говірливе
Б'є-спливає твоє срібло.

Перше, що засмутить українського перекладача, – це неспроможність *звернутися* до джерела, вкласти в це звернення стан душі, зробити початкові слова подихом Поезії. Мусимо визнати: ода (якщо триматися оригінального вірша) – неперекладна в тій своїй частині, яка має назву “звернення” (*invocatio*). “*Da mihi, Domine, scire et intelligere, utrum sit prius, invocare te, an laudare te...*” (*Дай мені, Господи, знати і розуміти, що маю робити насамперед: закликати Тебе,*

чи хвалити Тебе...), – вагається св. Августин у зачині своєї “Сповіді”. В Горациєвій оді, що є традиційним гимном (так, зокрема, Алкей славив ріку Гебр), немає підстав вагатися: першим мусить бути invocatio, потім – похвала (laudatio). Але все тут, на жаль, – проти перекладача: слово “джерело” асоціюється радше із дзюрчанням, жебонінням, аніж із подихом. До того ж воно надто громіздке для асклепіадового вірша; єдине тут місце для нього – посередині рядка, перед цезурою, Отож, між початковим “О” і словом “джерело” залишається простір для двоскладового ямбічного слова. Перекладач, хоч як це при стислості оди недоречно, змушений шукати епітета для слова “джерело”. Перебравши чимало варіантів, я зупинився, врешті, на епітеті “стрімкий” (в опублікованому перекладі – “дзвінке джерело”), що фігурує, до речі, серед близько сорока епітетів, якими римські автори наділяють джерело: fons praeseps, дослівно “стрімголове”; згадаймо при нагоді aquae lene caput sacrae, де caput, *голова*, виступає у значенні “джерело”. Російський перекладач взагалі відмовився від перекладу іменника fons, замінивши його загальним “води”, перейшов, так би мовити, із “ти” – на “ви”.

Вимушене впровадження епітета змусило перекладача порушити пропорції – подальший крок, laudatio, зробити вже в наступному вірші. Але й з laudatio – клопоти не менші, аніж з invocatio: splendidus, *блискучий*, splendor, *блиск*, – вже за самим звучанням “блискучі” слова; у вищому ступені прикметника splendidus, надто в поєднанні з vitro, той блиск іще відчутніший: splendidior vitro, чого не можна сказати про наш відповідник: “блискучіше від скла (кришталю)”. Акцент тут, власне кажучи, на зблискові джерельних вод, що відбивають сонячне проміння (вода сріблиться проти сонця), а не на їхній прозорості; інша річ perlucidior vitro, *прозоріша* від скла в оді I, 18). Російському перекладачеві пощастило тим, що при конструкції з вищим ступенем порівняння він обходиться без прийменника “від”: “прозрачней стекла”, а все ж перший вірш у російському перекладі лиш інформує про джерельну прозорість, але не є, як в оригіналі, її *образом*, тож і цей переклад не можемо назвати адекватним: він *не дорівнює* оригіналові, бо промовляє не образами, а словами – інформує, а не зворушує, не викликає подиву.

Перенесення у другий рядок того, що мало бути сказаним у першому, призвело до чергової втрати: без епітета залишилося “вино”; втрачено не тільки блиск, а й солодкість: вино – “солодке” (*dulci digne tero*). А ще ж *tegum* – не просто вино, а *чисте, не розведене водою вино*: з водою воно змішається, щойно потрапить у джерельну воду. Отож латинське *tegum*, супроводжуване фактично двома епітетами (один прихований) залишилось в українській версії без жодного.

У російському перекладі затерто перенесення (*cornibus / primis*), яке наголошує на тому, що козеня ще зовсім молоденьке: у жертву приносили первинки (*primitiae*); доволі дивно, стосовно козеняти говорити про “*чувства любовные*”. Зате несподівано (можливо, й для самого перекладача) свіжим образом зблиснуло слово “отпрыск”: кров козеняти *приснула* в холодні води струмка. Це той рідкісний випадок, коли в гру вступає елемент саме Горацієвої поетики: *звичайне* слово у вдалому контексті розкриває свої *незвичайні* потенційні можливості, свою первісну, що вже затерлась у буденному вжитку, образність: *отпрыск – прыснуть*.

Слова-образи в третій строфі – *flagrans, atrox*: *жорстока* година *жаріючої Собаки* – Канікули (йдеться про спекотливу пору, яку пов’язували з появою Сиріуса). В оригіналі, завдяки інверсії (“*жевріючої жорстока година Собаки*”), ці два близькі за звучанням слова стоять одне при однім, і те сусідство подвоює їхню експресію; на першому місці до того ж – споріднений із *flamma* (*полум’я*) *активний* діеприкетник *flagrans – жагучий, палаючий*; поряд, у центрі рядка, під сильним акцентом – *atrox, дикий, жорстокий*; у дієслові *tangere, торкатися*, – Лукрецієве світовідчужання: промінь, як щось тілесне, у прямому значенні слова торкається іншого тіла; лише “*милої прохолоди*” (антитеза до попередніх “жагучих” слів) ця зоря не в силі торкнутися. Поетичну експресію тих двох слів (*flagrans, atrox*) видалось доцільним об’єднати у складному епітеті – “*вогнедишний*”, підсиливши його подальшими “жага”, “*спека*”. Воли, що п’ють рятівну прохолоду джерела, втомлені не просто “*полем*”, як у російському перекладі, а ралом (*vomere*): тут образ (скиба, яку відкочує леміш), там – загальник. А щодо *resoti vago, блукаючому стаду*, то тут російському перекладачеві пощастило більше: “*бродячому стаду*” – саме те, що передає цей динамічний штрих до пасторальної карти-

ни: мляве стадо, розбрівшись виснаженою від спеки місциною, сновигає у пошуках води та ще живої травиці; невдала, одначе, щодо звучання вірша кінцівка строфи (“В вашей сладостно свежести”) – надто вже дисонує з чистим голосом джерела. А ще – не підкреслено тут напівперсоніфікований образ джерела як *дарителя* тієї милої прохолоди: замість активного *praebes* (від *praе-habere* – *подаєш, підносиш*: води ж рухливі) – безособовий вираз. Те стадо, яке розкошує джерельною водою, – переважно вівці та кози (у М. Зерова: “Отарам кіз та вівцям захожалим”); в українському перекладі для кіз попросту не залишилося місця.

Остання строфа, при своїй картинності, – ще й цікавий побудований на контрасті музичний пасаж, де високе *fortissimo*, впевнений голос поета (*me dicente cavis inpositam ilicem*), сусідує з подальшим лагідним... якщо скажемо “жебонінням” чи “дзюрчанням”, то “українізуємо” голос бандусійського джерела: воно (радше *він*: джерела, струмки й ріки в римлян – чоловічого роду), те джерело, гомоніло лагиною, де не було (в італійській – уже є) складних приголосних, т. зв. аффрикатів; домінувало в тому голосі, ми вже спостерігали, м’яке **l** (ль), бо й справді, ковзаючи каменем, джерельні води, *lymphae*, не перестають вправлятися у вимові того плавного приголосного – милують людині слух, заколисують... В останніх словах російського перекладу (“ваш поток низвергається”), на жаль, пропадає прикінцеве мелодійне *pianissimo* оди...

Не піддається перекладові, у цій же строфі, те, як поет говорить про дуб: його мовби хтось поставив там (*inpositam ilicem*), він, скажемо, використавши це ж дієслово, – “імпозантний”, гідний, щоб його оспівали, і не будь-хто, а Майстер, *vates Romanus*. І знову ж, уже з граматиною пов’язана, неперекладність: поважно, переконливо звучить сама граматична конструкція орудного незалежного (*ablativus absolutus*) *me dicente*, яку російський перекладач віддає майбутнім часом (“Я прославлю”); насправді ж – це *теперішня* дія: поет уже славить цей дуб, уже співає про нього, ми вже чуємо його знамениту пісню (“песнею *громкою*” – слухний, але недостатній штрих); “раз я славлю той дуб”, з акцентом на “я”, можливо, найближчий варіант, але й тут – лише слабкий натяк на першотвір: “я славлю” не може рівнятися зі співучим *дієприкметником*, що в парі з *те* творить виді-

лену тут і граматично, і ритмічно (початок рядка, довгі склади) й фонетично (тричі повторене “e”) блискучу напругу співу. З усіма неперекладними нюансами пропадають не лише сліди блискучої майстерності автора од, а й щось дуже тонке (*pos tenui...*), лише Горацієві властиве – світла крихта гумору, з якою поет говорить про себе, як тут – про “поставлений на скелю” дуб (у лат. – жіночого роду!), що мовби позує поетові, поки той оспівує “високий” предмет...

І ще раз, насамкінець, про *splendor*, *блиск*, якого так багато в оді до бандусійського джерела. Цей іменник (відповідно й прикметник) виражає ідею не власного світла, а відбитого: від місяця, дзеркала, води; найінтенсивніше воно – від срібла. Тому серед епітетів, на які так багате джерело, – ще й “срібне” (*argenteus*), як в Овідія у “Метаморфозах” (III,407–409):

Fons erat inlimis, nitidis argenteus undis,
Quem neque pastores neque pastae monte capellae
Contigerant aliudve pecus...

Чистої хвилі струмок течією сріблястою вився.
Не добирався пастух туди, з гір не спустилися кози
Чи якесь інше бидля...

В останніх словах відчуваємо натяк на Горацієве джерело: тут, в Овідія, воно ще чистіше, бо жодне стадо, вівця чи коза, його не торкалося. В оді до джерела Бандусії, хоч і не згадується срібло, є проте його холодний блиск; про срібло мова в іншій оді (I,18): воно нічого не варте, якщо не *зблискує* у *скромному* вжитку (згодом багач Сенека візьме на своє озброєння те парадоксальне зіставлення: блиск – і скромність). Отож, щоб хоч якось оживити переклад, я спробував і в цю оду, в останній її рядок, перенести звичну для античних пов’язану зі сріблом метафору – завершити пейзаж сріблястим мазком, водночас збагативши звуковий образ алітерацією – імітуванням плінного латинського І: “...відкіль говірливо / б’є-спливає твоє срібло”.

Та скільки б не було тих вдалих рішень, – не відмахнемось од настирливих запитань: чи варто аж так занурюватись в оригінал, чи вартують ті незначні перекладацькі знахідки такого великого труду і чи дадуть вони читачеві змогу відчути своєрідність Горацієвої ліри-

ки?.. Відповідь, очевидно, залежить від самого читача – що він очікує від перекладу: приємності чи творчої співпраці. Бо якщо переклад спрямує його на ту стежку, якою йти не лише приємно, а й важко, на стежку пізнання, то зусилля перекладача – такі не марні. А втім, читач має вибір. І робити його неважко, бо різниця між інтерпретаціями одного й того ж твору різними перекладачами буває справді вражаючою. Зіставмо, наприклад, оду до джерела Бандусії в озвученні Миколи Зерова (його інтерпретації досі мають, та й матимуть, високе поцінування) – і нашого сучасника Адама Важики:

Красо Бандусії, прозоре джерело,
Назавтра вод твоїх я пошаную скло
Вином незмішаним, квітками
І козелям, що першими ріжками

Доходить мужності і битись має хіть,
Даремно: кров його повинна окропить,
Кров пурпурова первоплоду,
Мурав твоїх солодку прохолоду.

Не висушать тебе пекучі літа дні,
І втіху нестимуть потоки крижані
Волам, що йшли з марудним ралом,
Отарам кіз і вівцям захожалим.

Довіку станеш ти славути в джерелах,
Тебе прославлю я: дубів зелений дах,
Печери і навислі кручі,
Відкіль біжать струмки твої співучі.

Banduzjo czystsze od kryształu źródło
dla ciebie nie żal i kwiatów i wina
jutro otrzymasz jednoroczne koźlę
którego czoło nabrzmiałe od rogów

rokuje miłość i walkę z rywalem
Daremna wróżba to koźlę wybrane
ze swawolnego stadka rówieśników
krwią swoją chłodne strugi zarumieni

Ciebie Banduzjo nie zdoła wysuszyć
okrutny upał we dniach kanikuły
mile orzeźwiasz umęczone orką
woły i młode zabłąkane owce

Zabłyśniesz między słynnymi źródłami
skoro wysławiam dziś dąb rozrośnięty
na wydrążonej opoce skąd biją
twoje perliste bulgocące wody

Коментування тих інтерпретацій, як і зіставлення їх із згаданими вище, вибір стежки до Горація – полишаю тут читачеві. Нагадаю хіба що: саме автор українського римованого перекладу, неокласик Микола Зеров, узяв за девіз латинське “Ad fontes” – *До джерел!*